

Korte boekbespreking

A.N. Hendriks

Dienst van de vrouw

De Christelijke Gereformeerde Kerken spraken in 1998 uit dat de kerkelijke praktijk om zusters niet tot de ambten toe te laten, overeenkomstig de Schrift is. Maar bij deze uitspraak lieten zij het niet. Een deputaatschap kreeg de opdracht de plaats en de taak van de vrouw in de gemeente nader in kaart te brengen. Deputaten kwamen met een helder en gedegen rapport en met concrete voorstellen. Over dit rapport handelde een commissie van de Generale Synode van Leeuwarden-Nunspeet 2001. Er bestond veel waardering voor het werk en de voorstellen van deputaten. De synode besloot zowel het rapport van deputaten als dat van de commissie aan de kerken als handreiking voor verdere bezinning aan te bieden. Het resultaat is een keurig uitgegeven boekje dat veel informatie geeft over wat de Schrift zegt over de positie van de vrouw. Uit een historisch overzicht blijkt hoe gaandeweg de plaats van de vrouw in de gemeente werd geminimaliseerd, al kon zij vanuit het klooster dienstbaar zijn. Uit een enquête is duidelijk geworden dat in vele christelijke gereformeerde kerken vrouwen in velerlei gemeentewerk zijn ingeschakeld, waarbij als specifiek probleem telkens weer opduikt de afbakening tussen ambtelijk en niet-ambtelijk werk. Waar ligt de grens wanneer het gaat om pastoraal, catechetisch en diaconaal werk? Deputaten menen dat die grens moeilijk aan te geven is.

Zij wijzen op de mogelijkheid c.q. wenselijkheid om zusters die daartoe gaven hebben, een officiële aanstelling te geven en publiekelijk met een formulier in te leiden tot het dienstwerk. Ook menen zij dat er bijbels gezien mogelijkheden zijn om vrouwen in te schakelen bij taken in de eredienst, bijvoorbeeld bij de schriftlezing en de gebeden. De kerken doen zichzelf te kort, wanneer zij geen gebruik maken van de specifieke kwaliteiten die vrouwen vaak hebben om met bejaarden, kinderen, psychische moeiten en diaconale noden om te gaan.

Ik beveel dit boekje graag aan. De CG-Kerken hebben veel werk verzet waar wij in onze kerken dankbaar gebruik van kunnen maken. Juist nu de discussie rond de plaats van de vrouw in de gemeente onder ons weer lijkt op te laaien. De genoemde kerken liggen voor op onze kerken, doordat de synode van Leeuwarden-Nunspeet het voorstel van een officiële aanstelling van zusters voor een bepaalde taak overnam en het voorgestelde 'formulier' als handleiding daarbij aanbeval.

Wel heb ik de indruk overgehouden dat er nog wel wat 'denkwerk' te verrichten is op het punt van de afbakening van ambtelijk en niet-ambtelijk werk. Ik denk hier vooral aan het pastoraat. Er is het onderlinge pastoraat (vgl. Mat. 18:15,16; 1 Tess. 5:14; Heb. 3:12,13). Maar wanneer het gaat om een opdracht van de kerkenraad, volstaat dan een 'aanstelling'? Wordt er dan niet meer vereist? Heeft pastoraat dan ook niet in zich het 'opzicht'? En bovendien: wat verschilt zo'n 'aanstelling' van een 'ambt'? Vooral als wij het ambt met C. Trimp zien als 'een door God gegeven opdracht tot continue en institutioneel bepaalde dienstverlening aan zijn gemeente' (MINISTERIUM, Groningen 1982, p. 6)? Ik bedoel maar te zeggen dat met het creëren van 'aanstellingen' heel de leer van het ambt op het tapijt komt. Daarover is het laatste woord in dit boekje nog niet gesproken!

N.a.v.: DIENST VAN DE VROUW, uitg. onder verantwoordelijkheid van de generale synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland 2001, Amsterdam, Buiten en Schipperheijn, 2002, 96 pag. ISBN 9058810895. Prijs €8,50.

God schrijft geschiedenis Disputaties over de Eeuwige

Dr. B. Loonstra heeft een vruchtbare pen. Nu verrast hij ons met een wel heel opvallende studie, waarin hij de geloofsleer in de vorm van ‘disputaties’ behandelt. De disputatie is van oudsher een ook bij gereformeerde theologen in de 16^e en 17^e eeuw geliefde vorm om leerstukken te behandelen en te verdedigen. Een stelling wordt geponeerd, argumenten vóór en tegen gewogen, en dan wordt aangetoond waarom het betreffende leerstuk te handhaven is. Ik vind het origineel van Loonstra dat hij deze oude manier van theologiseren nieuw leven inblaast, al vraagt het wel de nodige doorzetting van de lezer. Het is toch wel een wat vermoeiende manier om de gereformeerde leer te verdedigen tegenover allerlei bedenkingen. Loonstra redeneert heel wat af. Soms is het overtuigend, soms ook niet. Je ervaart - ondanks de knappe betogen - toch ook telkens dat de geloofswaarheden niet helemaal te beredeneren zijn en dat het aankomt op aanvaarden, omdat de Schrift het zegt. De kern van alle moeite die een mens met het Evangelie kan hebben, ligt voor mij daarin dat God zijn eigen Zoon niet heeft gespaard. Wat voor een God is dat, die Getsemane en Golgota zijn *eigen* Zoon aandoet? Ik kom er alleen maar uit door te bedenken dat God de Heilige is, totaal anders dan ik. Juist dat ‘heilige’ zien wij wanneer zijn Zoon bloed zweet en aan een schandhout hangt. Ik vind het jammer dat Loonstra over dit alles niet spreekt en Gods heiligheid niet behandelt. Want daar ligt toch een enorme ‘ergernis’ juist van het Evangelie: God die *goed* is, doet dit zijn lieve Zoon aan! Ik denk dat ik niet de enige ben die hiermee tobt. Alle andere vragen rond Gods wereldbestuur, zijn leiding en zelfs de twee naturen van Christus zinken bij deze vraag in het niet! Want hij raakt zo heel direct God zelf.

Het gaat hier om een korte boekbespreking. Ik moet mij dus erg beperken. Het nieuwe van deze studie ligt vooral daarin dat Loonstra de verhouding tussen God en mens op een heel eigen manier beschrijft. Hij probeert daarbij enerzijds recht te doen aan Gods raadsbesluit en anderzijds aan de menselijke verantwoordelijkheid. Daartoe biedt hij een nieuwe voorstelling aan: God schrijft geschiedenis. De daden van de mens zijn niet van tevoren door God vastgelegd. De mens ontvangt een reële keuzemogelijkheid. God is als de auteur die een boek schrijft. Het verhaal ligt niet van tevoren al klaar om uitgevoerd te worden. Op het niveau van de geschiedenis is er dan ruimte voor een niet-gedetermineerd handelen van de mens. En op dat handelen van de mens stemt God zijn daden en voornemens af. God wordt zelfs ‘meegesleept’ door het verhaal dat Hij schrijft. Omdat God niet door de tijdsfactor wordt bepaald, kan zijn weten volgen op onze keuze. Dat betreft dan de dingen die gebeuren onder zijn toelating. Bij de dingen waarin Hij zelf het initiatief neemt, ligt het net omgekeerd. Hier gaat zijn kennis vooraf aan wat er gebeurt.

Het klinkt allemaal nogal scholastisch. Ik betwijfel of dit ons verder helpt. De Here reageert inderdaad op het doen van mensen. Maar mag je zeggen dat Hij wordt ‘meegesleept’? Krijgt de mens dan toch niet te veel eer als figuur in het verhaal? Werkt de Here niet altijd ‘naar de raad van zijn wil’ (Ef. 1:11)? Hoe verklaart Loonstra wat er staat in Handelingen 4:28: ‘om te doen al wat uw hand en uw raad tevoren bepaald had dat geschieden zou’? Hieruit blijkt toch dat de kwade reacties van Herodes, Pilatus en de Joden door God wel degelijk voorzien en bepaald waren? We komen er niet uit door met Loonstra te stellen dat Gods raadsbesluit zich op een ander niveau beweegt dan de keuzevrijheid van de mens. Ook de keuzes van de mens blijken door Gods raad ‘tevoren’ bepaald. Hoe dit samengaat met de eigen verantwoordelijkheid van de mens, zal wel altijd een raadsel blijven. Loonstra’s opvatting heeft mij op dit punt niet verder gebracht.

Er staan meer dingen in dit boek die vragen oproepen. Bijvoorbeeld wat de auteur zegt over Gods ‘gevoel’ en ‘emoties’, over ‘de relatief zelfstandige plaats’ van de boze macht in de

schepping en over de predestinatie als ‘voorbestedding in het kader van de ontmoeting tussen God en concrete mensen’. Maar deze korte bespreking is niet de plaats om daar verder op in te gaan.

Dit interessante boek vraagt om een kritisch gebruik. Wanneer wij het zo gebruiken, kan het de bespreking van de geloofsleer op onze verenigingen levendig en actueel maken, juist doordat Loonstra de vragen stelt die bij velen vandaag leven.

N.a.v.: B. Loonstra, GOD SCHRIJFT GESCHIEDENIS. DISPUTATIES OVER DE EEUWIGE, Zoetermeer, Boekencentrum, 2003, 240 pag. ISBN 9023913639. Prijs €22,-.